

ΚΑΚΟΦΑΤΑ ΕΥΦΗΜΑ

ΥΠΑΡΧΕΙ μία τῶν φυσικῶν απολαύσεων τοῦ ἀνθρώπου αθωοτάτη καὶ ἀνυπέρβητος. ἥτις ὅμως δὲν προφέρεται, ὡς δυσάρεστος εἰς τὴν ἀκοήν καὶ δυσεγκαρτέρητος εἰς τὴν συναναστροφὴν, ὅχι μόνον αὐτή, ἀλλὰ καὶ ὁ τόπος ὅπου ἐκπληροῦται περὶ αὐτοῦ δὲ τούτου, — δηλαδὴ τοῦ τόπου — κυρίως πρόκειται.

Καὶ ἄλλοτε ἕκαμα λόγον περὶ αὐτοῦ, ὅχι μὲν ἐν μέσαις Ἀθήναις, ἀλλὰ μεταξὺ δημοσίου οὐχ ἦττον κοσμίου καὶ αἰδήμονος, χωρὶς νὰ φανῶ ἀπροσδιόνυστος· διο καὶ θα τὸν ἐπαναλάβω, πιστεύων ὅτι καὶ ἐν τῷ ἄστει τῆς Παλλάδος ὁ λόγος περὶ οὗ ὁ λόγος δεγθὰ ἀποκηρυχθῇ οὐδὲ ὡς ἀπρεπής, οὐδ' ὡς πάντη μάταιος.

Εἶνε κακόφατος, ἀληθῶς ἀλλὰ τί δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ευφήμως διὰ σεμνῶν περιφράσεων, ὅταν ὁ λαλῶν αἰδεῖται καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν μὲν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν προ πάντων. Εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ κοσμιότης, ἥς ἄνευ μηδεὶς ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν νὰ συγκαταλέγεται ἐν τῇ χορείᾳ τῶν φιλοτίμων προσώπων τῆς καλῆς κοινωνίας.

Ναί, εἶνε κακόφατος ὁ τόπος ἐκεῖνος, καὶ ὅμως θέλω περὶ αὐτοῦ νὰ εἶπω, ὡς ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ὑγείαν τῶν οἰκιῶν, καὶ τὴν ἄνεσιν τῶν ἐνοικούντων, αἵτινες ἀγαποῦν ἀναμφιβόλως τὴν καλὴν ἀνάπαυσιν, ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν μαλακῶν στρωμάτων, ἀλλὰ καὶ . . .

Διακόπτομαι, διότι οὐδὲ θελω νὰ προσθέσω «μὲ τὸ συμπάθειον» καθὼς λέγει ὁ λαὸς ὁσάκις προφέρῃ τὸν ἀριθμὸν πέντε, οὐδὲ προδιέθεσα εἰσέτι τὴν διάνοιαν τοῦ ἀναγνώστου ἀρχοῦντως, ὥστε νὰ μ' ἐννοήσῃ χωρὶς νὰ ἐκτεθῶ εἰς τὴν ἀποστροφὴν τοῦ.

Οἱ καθ' ἡμᾶς ἀρχιτέκτονες πατοῦν δι' αὐτοὺς ἐγὼ καὶ σή-

μερον εκτίθεμαι· εις τοιούτους κινδύνους καὶ κόπους, καὶ ἂν ἐπὶ τέλους ναυαγῇσω ἐν τῷ πνεύματι τῶν ὅσοι ἔχουν σχηματίσει· μέχρι ὥρας ιδέαν περὶ τῆς κοσμιότητός μου ὅχι κακὴν, το κριμὰ μου εἰς τον λαιμον τῶν αρχιτεκτόνων· αυτοὶ ας ἔχωσι τὴν ἀμαρτίαν μου.

Ναί, μάλιστα· τῶν αρχιτεκτόνων.

Γινώσκετε το ἐν Αθήναις Ἰλίου Μέλαθρον, τὴν ἐν τῇ λεωφόρῳ Πανεπιστημίου μεγάλην καὶ πολυτελεῆ ιδιωτικὴν οἰκίαν, ἡ μᾶλλον μέγαρον κατακεκοσμημένον δι' ἀγαλμάτων, καὶ φέρον ἐπὶ τῆς προσόψεως τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην γράμμασι χρυσοῖς· Ὡςαύτως γινώσκετε ὅτι ἡ καλλίστη αὕτη οἰκοδομητὴ γέβηθη ὑπο τοῦ περιωνύμου αρχαιοδίου κ. Σχλιεμάννου· ἐπωνομάσθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ Ἰλίου Μέλαθρον (καίτοι φέρει ἀψίδα ρωμαϊκὰς ἀντιφωνούσας πρὸς τὴν τρωϊκότητά του) διότι αὐτοῦ ὁ ἐκ γενετῆς Γερμανὸς κτίτωρ κρατεῖ ἀποταμιευμένα ὅσα τῶν αρχαίων τρωϊκῶν εὐρημάτων του δὲν ἐδώρησεν εἰς τὰ μουσεῖα τῆς γενετῆρας αὐτοῦ χώρας, φυλάξας ταῦτα διὰ τὴν Ἑλλάδα ὡς δευτέραν πατρίδα του.

Ὁ ὁμηρόφιλος λοιπὸν οὗτος ἀνὴρ, ὅχι μόνον τὴν πρόσοψιν τῆς οἰκίας του ἐπεσῆμανεν ὡς ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐντὸς αὐτῆς ἐπεγράψεν ἐπὶ πάσης θύρας στίχους ἐκ τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Οδυσσεΐας, προσφεύς κατὰ το μᾶλλον ἡ ἥττον εἰς τὴν χρῆσιν ἐκάστου δώματος. Ἀλλ' εἰς μίαν τῶν θυρῶν ἐπεγράφη μία καὶ μόνη λέξις, συνήθης κατὰ τοὺς αρχαίους χρόνους· ἡ λέξις

ΕΥΜΑΡΕΙΑ

Τί δηλοῖ εὐμαρεία; Ἀνοίξατε τὰ λεξικά, καὶ θὰ εὑρετε «εὐχέρεια, ευκολία, άνεσις καὶ (ὡς ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει) κατ' ευφημισμὸν . . . »

Πάλιν δὲν προχωρῶ. Κλείω τὸ λεξικὸν τοῦ Σκαρλάτου Βυζαντίου καὶ ἀνοίγω τὸ τοῦ Alexandre, θέλων νὰ ἰδῶ πῶς οὗτος ἐρμηνεύει γαλλιστὶ τὴν αὐτὴν λέξιν. Ἐκεῖ εὐρίσκω «*commodité, facilité, aisance.*»

Ἀποφέρει τι λοιπὸν ἡ λέξις εὐμαρεία τοιοῦτο, ὥστε νὰ δυσανασχετήσῃ πρὸς αὐτὴν καὶ ἡ λεπτοτάτη τῶν οσφρήσεων; Ὅχι· βεβχίως, ἀφοῦ εὐμαρίδες ἐλέγοντο ὑπὸ τῶν αρχαίων καὶ αἰπαντοῦφλαι (αὗται αἰεὶ εἰς τοὺς δρόμους τῶν Αθηνῶν περιλαλούμεναι παντόφολαις, κατὰ το πολυθρόναις, ἀντὶ τοῦ ἰταλικοῦ poltrone).

Καὶ νῦν ἀποτείνομαι πρὸς τοὺς κυρίους ἀρχιτέκτονας, οἵτινες θα μ' ἐννοήσωσιν ἀμέσως.

Ναί, κύριοι· ἀποσᾶς περιμένει ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος νὰ μεταρ-

ρυθμίσετε το πραγμα καθώς μετερρυθμίσθη το όνομά του, χάρις εις τον φιλάρχιον Γερμανόν. Δια την άνεσιν, δια την υγείαν τών κατοίκων πάσης οικίας, μη τοῦ λοιποῦ ζητεῖτε να το τοποθετήσετε όπου τα ανήλικα και τα απήνεμα αὐτῆς, θεωροῦντες τοῦτο ὡς αντικείμενον τῆς εσχάτης φροντίδος, καθο τῆς εσχάτης χρήσεως. Ἐσχάτη μὲν τῶντι ἡ χρῆσις, ἀλλ' επιτακτικὴ καὶ ἀνυπέρβητος ὅσον καὶ ἡ τῆς τροφῆς καὶ πόσεως.

Ὁμολογουμένως, οἱ θνητοὶ δὲν εἰμεθα ἄγγελοι τρεφόμενοι δι' οὐρανόσι ἄρτου, ἡ μάκαρες εἰσπνέοντες ἀμβροσίαν καὶ οὐδὲν ἀποβάλλοντες. Ἀν θέσωμεν ὡς ἀρκτικὸν πόλον τῆς διατηρήσεως τῶν σωμάτων ἡμῶν τὸ ἐστιατόριον, ἀνάγκη πᾶσα καὶ πόλου ἀνταρκτικοῦ, τῆς εὐμαρείας ὃ δὲ ἀνταρκτικὸς οὗτος πόλος οὐδόλως πρέπει νὰ περιφρονῇται διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶνε μυστηριωδέστερος τοῦ ἐναντίου του.

Ἡ μὴ δὲν εἰμεθα ἡμεῖς αὐτοὶ οἱ εἰσιόντες, οἱ καθεζόμενοι, οἱ ἀνακουφίζόμενοι, οἱ ἀπολαύοντες ἀνέσεως ἐν τῇ εὐμαρείᾳ καθὼς ἐν τῷ ἐστιατορίῳ ; Στέλλομεν εἰς αὐτὴν ἄλλον τινα ἀνθ' ἡμῶν ; Ὑπάρχουν λειτουργίαι τὰς ὁποίας, καὶ μυρίους ἀν' ἐχῇ τις ὑπέρβας, καὶ ὅσον ἐπίπονοι ἀν' συμβῇ νὰ ᾔνῃ, ἐπείγεται νὰ ἐκπληρώσῃ μόνος αὐτός.

Λοιπὸν ἀπορῶ πῶς δὲν ἐδόσεται μέχρι τοῦδε προσοχὴν εἰς τοῦτο ! Ἐννοῶ προσοχὴν τὴν δέουσαν σπουδαίαν προσοχὴν.

Συνήθως μᾶς στέλλετε εἰς τὰ σκοτεινότερα τῆς οικίας παράβυστα, εἰς τοὺς ἐνδοτάτους κευθμῶνας τῆς, εἰς τὰς δηλητηριώδεις ἀναθυμιάσεις τῶν ὑπονόμων τῆς, ὅπου βόσκουν αἱ κανθαρίδες, ὅπου αἱ ἀράχαι κρεμοῦν σινδόνας ἐπὶ σινδόνων, προῖκα διὰ τὰς θυγατέρας καὶ τὰς ἐγγόνας των, παραδείγματος χάριν, ὑπὸ τινα κλίμακα, ἐνθα μόνις δύναται τις νὰ σταθῇ ὀρθίος, ἐνθα μόνις κατορθοῖ περιστέλλων τὰ φορέματά του νὰ μεταγυρίσῃ τὸ σῶμα, ἐνθα ψηλαφητὶ ζητεῖ ποῦ καὶ πῶς νὰ πατήσῃ, ποῦ καὶ πῶς νὰ ἐξοικονομηθῇ.

Λάβετε οἶκτον τιμῶ τὴν ὑμετέραν ἐπιστήμην, καὶ μάλιστα τὴν ἀγαπῶ πολὺ, ἀλλὰ συγχωρεῖτέ με· ἐάν τις τῶν φίλων μου, σκοποὺν ἔχων νὰ ἐγείρῃ οἰκίαν ἡρώτα τὴν γνώμην μου περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν δωματίων, θὰ τὸν συνεβούλευα ν' ἀπαιτήσῃ παρ' ἡμῶν νὰ χωρίσεται τὸ δωμάτιον τῆς εὐμαρείας πρῶτον, τοποθετοῦντες αὐτὸ ὅπου φῶς καὶ ἀήρ· ναί, τοῦτο πρῶτον πάντων, καὶ ἔπειτα ἀν' περισσεύῃ τόπος, τότε καὶ μόνον τότε νὰ δώσετε εὐρυχωρίαν καὶ εἰς τὰ ἄλλα, ὧν πρέπει νὰ πρωτεύῃ τὸ ἐστιατόριον· διότι καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγ-

κη να ᾔνε ευδιάπνευστον και φωτεινόν, ἀφοῦ ἐκεῖ τίθεται και ἡ ἐστία, ἐκεῖ και ἡ καθημερινή τῆς οικογενείας συναναστροφή ἐν ὥραις χειμῶνος και θέρους, ἐκεῖ και ἡ τοῦ Θεοῦ εὐλογία, προσευχομένων τῶν γονέων προ τῆς ἀχνιζούσης λοπάδος το «Φάγονται πένητες.»

Μη χάριν τοῦ διαύλου και τῆς αἰθούσης, ὅπου μικρον διατρίβουν οἱ ἐνοικοῦντες, στενοχωρεῖτε το ἐστιατόριον και στέλλετε εἰς το σκότος το ἐνδότερον τὴν πτωχὴν ευμάρειαν. Ἀναποφεύκτως αὕτη, πλην τῆς ευρυχωρίας, εἶνε χρεία να ἔχῃ παράθυρον ανοιγόμενον προς το ὑπαιθρον, ὥστε να δέχεται φῶς ἀφθονον και ἀέρα ελεῦθερον, κατα δεῦτερον δε λόγον να ευμοιρῇ και μηχανῆς, δια το ἄσμον, και συσκευῆς ὅσον οἶόν τε ευχρήστου εἰς ἀμφοτέρα τὰ φύλα — οἱ Ἀγγλοι δε κατα τοῦτο εἶνε αξιομίμητοι. Ἐκείνων ἐπισκέφθητε τας ευμαρείας.

Ὅπου ἂν ἐπιτρέπωσιν οἱ πόροι, χωρεῖ και αὐτόθι ἡ πολυτέλεια· τάπης δηλαδὴ ἡ παχὺ κηρωτον ὕφασμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, και μικρὸς νιπτήρ, και κάτοπτρον, και κτένες, και ψῆκτρα, και καθέδρα, και ἐπὶ τοῦ παραθύρου θαλερα ἡ διηυλακωμένη ὕελος, και τέλος ἐφημερίς τις προς . . . ἀνάγνωσιν, ἀναμφιβόλως — μη προς βάρος τῶν κυρίων δημοσιογράφων, ὧν εἰς κάγω ἔτυχα, καὶ εἰκάζω ὅτι ἀφθόνως ἐχρησίμευσα προς τοῦτο καθ' ὅλον σχεδον τον βίον, — ἐφημεριδα παλαιαν μᾶλλον, ἵνα ἡ μελάνη ὑπάρχῃ καλῶς ἀπεστεγνωμένη και μη θάφῃ . . . τας χειῖρας προστριβομένη ἐπάνω των

Και τώρα λοιπόν, ἂν, μεθ' ὅσα προήχθην να εἰπῶ δημοσίᾳ εἰς οὐδέναν τῶν ἀναγνωστῶν και εἰς οὐδεμίαν τῶν ἀναγνωστριῶν μου ἐπροξένησα ἐρύθημα, ὄχλον ἢ δυσοσμίαν, τόσον ἀρκεῖ προς ἀνταμοιβήν μου. Χειροκροτήματα δεν περιμένω. Εἰς τους ἀπο τοῦδε προτιθεμένους να κτίσωσιν οἰκίαν ὑπέδειξα μίαν μεταρρύθμισιν χρήσιμον, καίτοι πάροχον δυσκολιῶν εἰς τους ἀρχιτέκτονας ὁσάκις τοῖς δίδεται χῶρος στενός και περιορισμένος, ἀπέδειξα δ' ἐκ περισσοῦ και ὅτι ὅλα δύνανται να λεχθῶσιν ευφρόνως δια περιφράσεων.

Ἀθῆναι, Ἰούλιος τοῦ 1890.

Ι. ΙΣΙΔΩΡΙΔΗΣ ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ